

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közönség, községi előfizetők, papok és gazdasági egyéni tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGHPÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori köztésnél 6 fillér. Nyilt-tér soia i K. Djjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kléring 10,489. szám

Argentínai hus — készfizes.

Irta: Kossuth Ferenc.

Az utóbbi időben mintha a sors tréfát üzne azokkal a 67-esekkel, akik görcsösen ragaszkodnak a 67-hez, mint a magyar nemzet helyzetéhez legjobban illő intézményhez.

Ilyen 67-esekkel voltunk mi is szövetkezve a koalíció idején, akiknek hazafiságához a legcékélyebb kétey sem fért és szándékaik is jók voltak, de a 67-be vetett törhetetlen hitök megváltoztatta azt, hogy fel legyen használható a több ízben kínálkozó alkalom arra, hogy a nemzet összessége a mérsékelt és a helyzet követelményeivel számolni tudó 48-ban egyesüljön és hogy így az osztrák népek ellenségeskedésével szemben ezentul nem pártokra szakadt, hanem egységében erős nemzet álljon.

A legutóbbi időkben a nemzetre nézve nagyon hátrányos módon bizonyul be az, hogy mit ér és mit eredményez az Ausztriával való szoros összekapcsoltság még olyan kérdésekben is, amelyek legszorosabban véve is kizárólag gazdasági kérdések.

Mikor arról volt szó, hogy a Balkán-államokkal vám- és kereskedelmi szerződést kössenek, a magyar agráriusok (kik a mezőgazdaságból élő nemzet többségét képezik) a legnagyobb súlyt fektették arra, hogy élő állapot éppen nem, levágott hus pedig csak bizonyos meghatározott mennyiségben jöhessen be a Balkánról az országba. E mennyiségnek összessége hosszú viták és erőfeszítések után meg is állapítottatott.

Igen természetes az, hogy miután a Balkán-államok éppen az állat- és husbehozatalra fektették a fősúlyt, e behozatal korlátozása szükségszerűleg azt eredményezte, hogy e korlátozás árát meg kellett más téren fizetnünk, úgy a Romániával, mint a Szerbiával kötött szerződésekben.

Midőn ezt bevégzett ténynek tekintették azok, kik a husbehozatal korlátozását a legnagyobb erővel követelték, ime egyszerre előállanak az osztrákok és a meghozott áldozatoknak értékét azzal semmisítik meg, hogy argentinai húst akarnak nagy mennyiségekben behozni és erre vonatkozólag annyira semmibe sem veszik az

Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szerződés egyik kikötését, hogy tiltakoznak az ellen, mintha az osztrák kormányának a husbehozatalra vonatkozólag előbb meg kellene állapodnia a magyarral. És midőn az ő keresztényszocialista vezéremberük és ez idő szerinti kereskedelemügyi miniszter, Weisskirchner hivatkozik a szerződésre és az abba iktatott kötelezettséget állja: az osztrák reichsrathban egyszerűen leszavazzák.

Ha van valami értéke az Ausztriával való vámterületi összekapcsoltságnak, ez csak az, hogy Ausztriában egy biztos fogyasztó piacot nyerjenek a magyar gabonaneműek és a magyar állatok és hus. Ha oda jutunk, hogy midőn az osztrák reichsrath ezt jónak látja, Ausztria fogyasztó piacát egyszerűen megnyitja a külföldi husnak (és amint ezt megtehetette a hussal, megteheti, ha szükségét érzi, a gabonával), akkor vajjon mit gondolhatnak a mi 67-eseink a közgazdasági közösségről?

E közösségnek terhe egy másik fontos kérdésben is megnyilvánul éppen most. Magyarország érdeke volna a készfizesek felvétele. Ezt a 67-esek is akarják. Az arany alap már régóta megvan rá és a készfizesek felvétele mindeddig Ausztria visszautasításán hajótörést szenvedett.

Most egy nagyon is átlátszó ügyeskedéssel próbálta meg Lukács László megoldani a kérdést. De kézzel foghatólag ép oly messze állunk ma a megoldástól, mint álltunk azelőtt. Hiába fogná (ha ugyan valaha fogná) a bank javasolni a készfizesek felvételét. Hiába járulna ehhez hozzá a magyar kormány és esetleg (ami távolról sem bizonyos) a mindenkori osztrák kormány: a legkisebb kétség sem foroghat fenn az iránt, hogy a mindenkori bécsi reichsrath ezt vissza fogja vetni. Ausztriában jól tudják azt, hogy a készfizesek a magyar hitelügy önállósításának lehetnének valamikor előkészítői; Ausztria pedig a magyar érdekeken uralkodni akar és emellett oly szellem kapott lábra Ausztriában, hogy elégséges az, hogy valamit hasznosnak tekinthessenek Magyarország számára, hogy azonnal megingathatlanná vállják ott az ennek meggátlását minden áron kieroszakolni törekvő elhatározás.

Ime, itt van a másik példa, amelyen a mi 67-eseink okul-

hatnának. Nem azokról a 67-esekről írok, akik a 67-et visszafelé fejleszteni akarják, azért, mert azt hiszik, hogy így kényelmesebben és biztosabban szerezhetik meg maguk számára az egyeduralmat, hanem azokról a 67-esekről, akik Deák Ferenc szellemében az ő alkotását fejleszteni akarják a magyar államiság javára.

Az élet kigunyolta a nagy magyar törvényhozó elméletét, amely arra volt alapítva, hogy a szabadságot nyert osztrák népek a nekik szabadságot biztosító magyar nemzet iránt rokonszenvvel és barátsággal fognak viseltetni. Rokonszenv helyett ellenszenvet — barátság helyett ellenségeskedést észlelünk és ez érzelmek ellen sokkal nehezebb védekezni, mint esetleg egy autokrata kevésbé jóindulata ellen. A népek millióit érvekkkel meggyőzni nem lehet; ezeknek érzelmi világát sem lehet befolyásolni, mint egyes emberekét. Ezért válik mindig veszélyesebbé az a szoros összekapcsoltság, amelyben Ausztriával élünk; és valóban csak bámulni lehet azon, hogy sok hazafias szándéku magyar ember ezt még mindig nem látja be.

— Törvényhatósági bizottsági tagok választása.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságában az év végén ötvenegy választott bizottsági tag helye üresedik meg. A pénteki közgyűlés a választások határidejét folyó évi december 10-ikére (szombatra) tűzte ki az összes választó kerületekben. A korteskedések már hetekkel ezelőtt megindultak. A választó polgárságnak ismételtlen figyelmébe ajánljuk, hogy csakis olyan független egyénekre adja szavazatát, akiket a hatalom kezelői — állásuknál fogva — befolyásolni nem tudnak. Ne hallgassanak most a mézes-mázos szavakra, mert a választások elmúltával, azok többé nem ismétlődnek. Bizalommal tiszteljük meg önmagukat székely testvéreik támogatásával, akik közvetlenül ismerik bajaikat, fájdalmaikat s azokról említést tudnak és mernek tenni a törvényhatóság termében. Vigyék diadalra mindenütt a függetlenségi zászlót! Ki kell zárni a

mindenkori főispánt imádó szölgalekü tagokat, kik egyetlen intésre képesek feladni elvi álláspontjukat és csuszva-mászva hajlonganak a hatalom előtt. Székely testvérek! A vármegye törvényhatóságába küldjétek kemény dereku, független helyzetű székelyeket!

Képviselőnk a parlamentben.

Dr Váentsik Ferenc nagyszabásu beszédet mondott a hétfői országgyűlésen.

Erről a minden részletében számot-tevő beszédéről a „Magyarország” így ír:

Másodiknak Váentsik Ferenc szólt az indemntiási javaslatához. A függetlenségi és 48-as párt e nagy-készültségű tagja kiváló szónok gyánát mutatkozott be.

Érvei súlyosak, előadása szabatosan tömör.

Bizalmatlan a kormánnyal szemben, amely a lemondás politikáját inaugurálta, holott nálunk éppen nem szabad a lemondást hirdetni, mert ugyis vannak elegenden, akik egyéni érvényesülésért a nemzeti aspirációkról lemondanak.

A hadseregről szólva kéri, követeli, sürgeti — nem a létszámemelést, mint Tisza István — hanem a magyar nemzet jogainak teljes érvényesítését.

Behatóan foglalkozott a közigatás bajaival s ezek legfőbb kuforrásául azt jelölte meg, hogy a mindenkori kormányok nem a közigazgatás pontos ellátását, hanem a kormány jelöltjeinek tüzzel-vassal való támogatását kívánják a közigazgatási tisztviselőktől. Ezen pedig nem az államosítással kell és lehet segíteni, hanem a jó szolgálati pragmatikával.

A tartalmas, mindvégig érdekes beszédet az ellenzék lelkesen megéljenezte.

Dr Váentsik beszédét a következőkben közöljük:

Váentsik Ferenc: Az indemntást meg nem szavazza, a kormány iránt a legteljesebb bizalmatlansággal van; a kormánnyal programja sincsen, ami programot adott, azt már sorra föl is adta. Minden kormánnyal az állami és gazdasági élet minden pontjára nézve világos programjának kell lennie, a kormány tagjainak mindenben szolidarisáknak lenniök, akik elveikkel állnak vagy buknak. (Helyeslés a baloldalon.) A jelenlegi kormányról ezt még az irigység se mondhatja el. A függetlenségi és 48-as pártnak az önálló gazdasági berendezkedésre irányuló, már-már sikerrel kecsegtető harcát eddig még nem látott eszközökkel keresz-

tülvitt választáson igyekezett eredményétől megfosztani. (Igaz! Ugy van!) A kormány megígérte a készfizetéseket s még a trónbeszédbe is belefoglalták Tisza István úgy nyilatkozott, hogy ha a készpénzfizetést az osztrákok megakadályozzák, akkor nem marad más hátra, minthogy az egész munkapárt az önálló gazdasági berendezkedés alapjára álljon. (Igaz! Ugy van!) Am a kormány mégis teljesen elejtette a kérdést. A bosznia-hercegovinai annexió kérdését minden áron rendezni kell. A kormány hazaellenes bűnnek tartja, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozunk. Vallja be a kormány, hogy ennek a kérdésnek megoldásába nem mer belefogni. (Igaz! Ugy van!)

Csuha István: Szemfényvesztés az egész!

Válcik Ferenc: Az a kormány, amely nem hűséges képviselője a nemzeti akaratnak, érhet el ideig-óráig tartó sikereket, az állandóság látszatával be is rendezkedhetik, de a jövő fejlődését előre nem viszi. (Helyeslés a baloldalon.) A kormánynak azt kellene mondania az uralgó előtt: Megszereztük ugyan erőszakkal a többséget, de meggyőződünk arról, hogy Magyarországon rend, béke és nyugalom addig nem lesz, míg a nemzet aspirációi kielégítést nem nyernek. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Tisza Istvánnal polemizálva, azt hangoztatja, hogy nem arra van szüksége az országnak, hogy egyeseket a nemzeti aspirációkról való lemondásra készítsünk, hanem arra, hogy azoknak táborát erősítsük, akik az önfeláldozásig menő áldozatkészséggel a nemzeti jogok talajára állnak és azon meg is maradnak. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A függetlenségi és 48-as párt katonai programját soha föl nem adja. A kormány katonai programja nem elégíti ki a függetlenségi pártot. A kormány magatartása a katonai kérdésben a legnagyobb bizalmatlansággal tölti el a függetlenségi pártot. De ugyanerre az eredményre jutunk, ha belső politikai helyzetünket nézzük. Vagy azért legyünk-e bizalommal a kormány iránt, mert ex-lexben elnapolta az országgyűlést, nem csinálta meg a költségvetést, vagy azért talán, mert rettenetes erőszakkal csinált választást, keresztül-gázolva az egyéni szabadság biztosítékán. (Igaz. Ugy van!) Vagy azért, mert a lázas munka jegyében összeült országgyűlést hónapokon keresztül foglalkoztatni nem tudta? Vagy azért, mert lepaktált a nemzetiségekkel, hogy azokat új erőre juttassa? Vagy azért, mert amit megalkottunk a horvát kérdésben, oda akarja dobni ez a kormány? (Igaz! Ugy van!) Hogy a perrendtartás beváltása a hozzá fűzött reményeket, rendezni kell a bírák fizetésviszonyait.

Közigazgatásunk nem elég gyors, nem pártatlan, nem részrehajlatlan, nem tudja fölkelteni a bizalmat, mely a nép tanácsadójává tehetné. Lassanként a nép így kicsuszik a hivattott vezérek kezéből és lelketlen agitátorok kezébe kerül. (Igaz! Ugy van!)

És mi az oka annak, hogy közigazgatásunk nem pártatlan és mi az oka annak, hogy tisztviselői karunk elveszítette tekintélyét és a nép

bizalmát? Ennek egyik első és legfőbb oka az, hogy a közigazgatási tisztviselőtől nem azt várják, hogy munkáját becsülettel elvégezze, hanem hogy a választásoknál korteszolgálatokat tegyen. (Igaz! Ugy van!)

Kun Béla: Hogy a kormányhatalom kortese legyen!

Csuzy Pál: Önök alatt is korteskedtek épp úgy!

Justh Gyula: Ez nem mentség!

Kun Béla: Azok a függetlenségért szálltak síkra, de ezekre felülről ráparancsoltak!

Válcik Ferenc: Tetszett volna megnézni, hogy most mi történt a választások alatt.

Justh Gyula: Most is üldözik!

Válcik Ferenc: Magam is voltam közigazgatási tisztviselő tizenegy esztendeig; ismerem a közigazgatásnak minden kis és nagy baját. Legnagyobb baja volt a választások alatt a közigazgatásnak, hogy nemcsak arra használták fel a tisztviselőket, hogy házról-házra járva mindenütt bekopogtattak, előbb szép szóval kunyorálva, ami a tekintély rovására esett, de másodsorban terrorizmussal, harmadsorban pedig részrehajló intézkedésekkel tettek meg mindent, hogy a munkapárt táborába sorozzák a népet.

Hajós Kálmán: Például Zalában!

Kun Béla: Ott kitarítottak a függetlenségi lobogó mellett.

Sümei Vilmos: Dícséretes kivétel!

Válcik Ferenc: De ennél sokkal rosszabb, hogy amikor bírói funkciót teljesítettek, abba pártoskodást és részrehajlást vittek bele. Ha valahol, akkor ott, ahol bírói funkciót végez a tisztviselő, ahol csak lelkiismeretének szavára szabad hallgatnia, ott a legveszedelmesebb dolog utasítást adni az ügy elintézésére tekintetében és megengedni, hogy a bírói hatalmat visszaélésre használhassa fel. Mikor azt látom például, hogy a szolgabíró megbüntet egy embert csak azért, mert egy újságcikket mert a piacon felolvasni, megbünteti azon címen, hogy izgatott, ha látom, hogy egy tömeg elmegy valahová, amint hozzám jött egy tömeg, amelyet maga a munkapárt hívott össze gyűlésre és én azt mondom: Menjetez haza, oszlojatok szét és ezért engem 450 korona erejéig megbüntettek, ha látom, hogy a közigazgatási tisztviselő, hogy magáról valamiképpen a szegényt elhárítsa, azt mondja: Hiszen tudod, hogy nem büntettek volna meg, de utasítva voltam felsőbb helyről, ez igazán szomorú. (Nagy mozgás és ellenmondás a jobboldalon.) Tanusítani fogom.

Sümei Vilmos: Csunyasabb dolgok is történtek, mondunk még cifrabakat. (Ellentmondás a jobboldalon.)

Ugron Gábor: Tudom. Érti, mit beszélek? (Zaj a jobboldalon.)

Justh Gyula: Vakmerőség, hogy letagadják.

Válcik Ferenc: Sajnálattal tapasztaljuk, hogy az utóbbi időkben már odafajultak azok az állapotok, hogy a korteskedés terén nemcsak az egyéni kapacitáció, nemcsak az előnyök ígérgetése játszik szerepet, de az arany csengése is közbejárt.

Kovács János: Már a megyebizottsági tagok választásánál is.

Válcik Ferenc: Magyarországon már nem lehet választást keresztül-

vinni korrupció, erőszak és vesztetés nélkül. A korrupció hullámai vesznek körül mindenütt.

Ugron Gábor: Lengyelország sorsa fenyeget.

Válcik Ferenc: Ezen segíteni kell, ez nem pártkérdés, nem a függetlenségi párt kérdése, de az egész ország közös érdeke.

És én nem abban találok a hibát, hogy választás utján töltik be a megyei tisztviselői állásokat, hogy hat évenként történnék a választások. Elégé ismerem a publikumot, volt alkalmam meggyőződni arról, hogy annak a népek rendkívül helyes érzelme van, az a nép a szorgalmas, becsületes, irányában jóindulattal és szeretettel viseltető tisztviselőjét meg tudja becsülni, ki tudja emelni, csak hogy annak a népek szavazati joga befolyásolatlanul sohasem érvényesülhet, mert oda áll a főispán a maga abnormis nagy hatalmával, a minőnél nagyobb hatalom egy ember kezében ritkán van letéve és odaáll az alispán a maga nagy hatalmával, azután a klikkek és ezeknek az összeköttetései biztosítják egyik vagy másik jelöltnek az előmenetelét. Számtalanszor láttam, hogy a szorgalmas, becsületes, törekvő hivatalnok, mert korteskedni nem tudott, mert volt bizonyos önérzete és nem tudott házról-házra járva kilincselni és házról-házra járva szavazatokat gyűjteni és szavazatokat kunyorálni, visszamaradt a másik stréber, de ügyesebb tisztviselő mögött.

Nem a választási rendszerben van a hiba, hanem abban, hogy egyetlen pragmatikus rendelkezés sincs, amely az ilyen visszaéléseket megakadályozná. Törvényeink a közigazgatási bíróság hatáskörébe utasítják a választási visszaélések elleni panaszok elbírálását; de mit tegyen az a közigazgatási bíróság, ha nincs törvény, amely megmondaná neki, hogy melyek azok a visszaélések, amelyek miatt a választás megsemmisítésének van helye. Hiszen, ha beadunk egy panaszt, hivatkozunk rendszeresen a képviselőválasztások érvényességére vonatkozó törvények analógiájára, de ezt nem követi és nem követheti a közigazgatási bíróság; nekem volt esetem, midőn a megvesztegetést tanulka tudtam bizonyítani, — bizonyára Ugron Gábor t. képviselőtársam is emlékszik reá, — de a választás megsemmisítéséről szó sem volt, mert a közigazgatási bíróság álláspontja szerint erről rendelkező törvényeink nincsenek.

De van még egy hibája a törvénynek, amely számtalanszor előtűnik, hogy pl. a szolgabírák nem automatikusan lépnek elő, hanem állásaik választással töltetnek be; így a régi szolgabírák vissza szorulhatnak. Ez helytelen, de azért a választási rendszert ne helygassák, mert az utóbbi időnek szomorú tapasztalatai arra birtak hennünket, hogy az önkormányzatnak jelenlegi fentartása és kiszélesítése mellett a végletekig menő harcot indítsuk. Tessék e helyett megalkotni a szolgálati pragmatikát. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Annak a hivatalnoki karnak, amelylyel szemben olyan fegyelmi eljárás érvényesül, mint a közigazgatási tisztviselőkkel szemben, tekintélye nem lehet, de nem lehet önérzete sem.

Természetesen, hogy ettől a tisztviselőtől azt várni, hogy a nemzet nagy kérdéseiben mindig oly álláspontot foglaljon el, mely a nemzet nagy érdekeinek megfelel nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Lehet várni, s amint tapasztaltam, meg is teszik azok az emberek, kik saját erejükben bizakodnak, akik érzik, hogy a maguk tehetsége és munkabírása révén az élet akárminő körülményei között megélni tudnak, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) ezek a jobb, ezek a kiválóbb erők ott vannak a nemzet oldalán, ellenben azok a selejtesek, akiket összegyűjtenek, mint egy gyűjtőkamarába a közigazgatásba, azok természetesen mindig felsőbb utasítás szerint járnak el (Élénk felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van!)

Mivel pedig ezeken a szánandó állapotokon sem akar a kormány segíteni, én részemről iránta bizalommal nem viseltetem és a törvényjavaslatot nem fogadom el. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlök.)

Fizetésrendezés sorsjegykölcsönnel.

Dr Bácsai Lajos galántai ügyvéd két könyvet írt. Ezek egyike „Államvagyoni létesítés“, másika pedig „Általános fizetésrendezés“ címet visel.

E könyvekben a nevezett ügyvéd módozatokat ajánl az ország pénzügyi helyzetének megerősítésére és közgazdasági állapotának új alapokra állítására.

Az egyik mű szerint az államvagyoni létesítése elérhető lenne akkép, hogy az állam egy milliárd drb egyenként hatszáz korona névértékű államvagyoni sorsjegyet fog kibocsátani, ezen államvagyoni sorsjegyek névértéke után fizet az állam szelvényekre 1 1/2%-os kamatot s kisorsoltatás esetén minden egyes államvagyoni sorsjegy egyenlő nyereségben részesül.

A kisorsoló sorsjegyek száma és a nyereség nagysága időszakonként fog emelkedni. Az első időszakban évente 100.000, az utolsó évben pedig harminckilenc millió drb sorsjegy jön kisorsolás alá, amelyek mindegyikére az első időszakban 50.000, az utolsó évben pedig 1.500 ezer korona nyereség esik, a nyereségek azonban kezdetben államvagyoni sorsjegyek által nyernek kielégítést, a még el nem árusított sorsjegyek pedig az állam javára esnek.

A sorsjegyek vétele megtörténhet akkép is, hogy a vevő a sorsjegyre hatszáz korona kölcsönt vesz amely kölcsön után köteles egy évi 4 százalékos kamatot lefizetni.

A elárusító államvagyoni sorsjegyek árától nyereségnyel fog létesítettai, amelyből a nyereségek és a szelvények fognak kielégítést nyerni akkor, amikor annak nagysága azt megengedi.

A sorsjegyek kisorsolása 470 év alatt lenne megejthető.

Az államvagyoni sorsjegy lenne hivatva arra, hogy annak jövedelméből az összes állami szükségletek fedeztessenek, erre való tekintettel oly törvényes intézkedések lennének fogantatva veendő, amelyek arra irá-

nyulnak, hogy az államvagyon sorsjegy forgalma előidéztesse.

Ily törvényes intézkedések lehetnek:

- a) a közterhek megváltására,
- b) ingatlanok vételére,
- c) alapítványokra,
- d) hitbizományokra,
- e) köztörvényhatóságok, városok, községek, egyházi ingatlanok megváltása alá bocsátás folytán leendő megvételére,
- f) állami alkalmazottak javadalma részleges rendezésére,
- g) országgyűlési képviselő választási jogosultságra.

A közterhek viselése alól való megváltást engedélyező törvény meghozatala esetében szabadságában fog állani minden állampolgárnak ezen joggal élni, amikor is adójának megfelelő összegű államvagyon sorsjegyet vásárol, mely összeg után mindaddig, míg a le nem fizetett összeg után 4 százalékos kamatot fizet, élvezi azonban a vételár után járó kamatokat és kisorsoltatás esetén részesül a nyereségben, adófizetési és egyéb közteher viselési kötelezettsége pedig megszűnik saját személyére és törvényes leszármazó örökösöire, habár évi fizetési kötelezettsége kevesebb lesz, mint volt a megváltás előtti teherviselése.

Azon állampolgárok pedig, akik ingatlanukat az államnak eladni hajlandók, a vételár fejében államvagyon sorsjegyet kapnak, az ekkép eladott ingatlanukat a vételár 4 százalékos kamatainak megfelelő haszonbéri összeg fizetése mellett haszonbérbe venni jogosultak lesznek arra is, hogy mindaddig, míg az eladott ingatlanokat haszonbérbe bíriják, az általuk kapott államvagyon sorsjegyek s illetve a vételár vissza vásárolhatják, mely vissza vétel illeték és bélyegmentes.

Az alapítványi és hitbizományi javak a szabad tulajdonjognak átruházását korlátozzák, mely körülmény közgazdasági s szabad forgalmi tekintetéből káros hatásúnak tekintendő, mely elhárítva lesz, ha az ilyen javak államvagyon sorsjegy vétele által felszabadulnak s a közforgalomnak átadatnak, amellyel a célnak, amelyre rendelvek, mégis előnyösebben felelnek meg, mivel az államvagyon sorsjegy kisorsoltatása esetén az alapvagyon gyarapodása lesz elérhető.

(Folyt. köv.)

HIREK.

— **Kinevezés.** A király az igazságügyi miniszter előterjesztésére Bella Kálmán brassói törvényszéki jegyzőt a székelyudvarhelyi törvényszékhez albirónak nevezte ki.

— **A tisztviselők vasárnapja.** Udvarhelyvármegye közönségének az állami tisztviselők vasárnapi munkaszünetére tárgyában küldött átiratát közelbbről Kis-Küküllővármegye törvényhatósági bizottsága pártolólag vette tudomásul.

— **Halálozás.** Dr. Király Aladár Háromszékvármegye érdemes alispánját súlyos családi csapás érte. Édes anyja öz. Király Lajosné szül. Simon Rozália e hó 2-án reggel fél öt órakor, életének 72-ik, özvegyiségének 8-ik évében az Isten akarataiban való szelid megnyugvás-

sal elhunyt Kézdiszentkereszt községben. Temetése a község és vidék általános részvétele mellett vasárnap d. u. 2 órakor a róm. kath. anvaszentegyház szertartásai szerint történt meg ugyanott. Az elhunyt többven át kedvelt tagja volt Székelyudvarhely város társadalmának és halála hírének mindnyájan mély szomorúsággal vették. Nyugodjék esendően.

— **Késő bánat.** Dr. Horváth József, a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesületének gazdája, »A vármegye« c. lapban vezércikkelyt írt a vármegyei tisztviselők összetartásáról. Foglalkozik a miniszterelnök ismeretes nyilatkozatával, a melyről a »Székely-Udvarhely« mult számának első helyén, mi is elmondottuk véleményünket. Dr. Horváth többek között azt igyekezik bizonyítani, hogy a mindenkori kormány befolyást nem gyakorolhat a vármegyei tisztviselőkre. De — beismeri — a látszat mégis azt mutatja, hogy a központi kormányhatalom feltétlenül rendelkezhet vele. Megállapítja hogy a vármegyei tisztikarnak a lefolyt választásokon egyáltalán semmi oka nem volt az előző kormány ellen fordulni, mert az többet tett három év alatt a vármegyei tisztikarért, mint az összes előbbi kormányok — három évtizeden át. Így pl. tágitotta az autonómiát s iparkodott javítani a tisztikar erkölcsi pozícióján. Betöltötte az első fizetési fokozatokat. Megteremtette a szolgálati viszonyosságot a vármegyei és állami tisztviselői állások között. Méltányosan rendezte a főszolgabírák utiátalányát. Megadta az alispánoknak a főispánokat megillető vasutijegy kedvezményt. Rendezte a vármegyei tisztikar hitelviszonyait. Támogatta az országos egyesület útján a szakirodalom fejlesztését. Rendezte a lakbérilletményeket és végül törvényjavaslatban jelentette ki készségét a státuszrendezés megalkotására is és ha a koalíció egy meggondolatlan részének nem szóttyan kedve fellobbantani a valóban nemzeti munkát végző szövetkezett tábor helyzetét, úgy bizonyos, hogy mindezekon kívül még a szolgálati pragmatika kérdése sem maradt volna megoldatlan. A vármegyei tisztikarnak tehát — ismétli Dr. Horváth — nem volt semmi oka az előző rezsim ellen fordulni... és ennek dacára, mégis legalább hetven százaléka járult hozzá a mai rezsim uralmának megalapozásához...

— **Szücsmesterek gyűlése.** A Magyar Szücsmesterek Országos Egyesülete választmányi ülést tartott. Az elnök javaslatára a választmány elhatározta, hogy a kismesterek nyári foglalkoztatására nagyszabású termelési szövetkezetet állít fel, amely felölelné a szakmába vágó összes munkákat. A választmány bizottságot küldött ki a szükséges előkészületek megtételére. A bizottság az illetékes tényezőket meg fogja kérni, hogy a nagyban való beszerzésre szánt munkákat kizárólag kismesterek útján készíttessék el. El fog járni a honvédelmi és kereskedelemügyi miniszternél és az összes ezredparancsnokságoknál. Foglalkozott ezután a választmány a szerb és a román vámszerződéseknél ama pontjával, amely a szörmeáru cikkekre vonatkozik. Kellőképen előkészítették a

jövő évben megtartandó nemzetközi szücsiparos kiállítással kapcsolatos kongresszust is.

— **Szegényeknek ingyen korcsolyázás.** A testedző jég sport örvendetes lendületet nyert Székelyudvarhelyt. A korcsolya-egylet jól gondozott jégpályáján, csak úgy hemzseg a sportkedvelő közönség. Vidáman hasítják a tükörsimma jeget a gyakorolt korcsolyázók. A kevésbbé gyakorlottak pedig bukdácsolnak ide s tova azon reményben, hogy ők is kinövik majd magukat és versenyt mennek amazokkal. Szóval vigan megy a korcsolyázás. Azonban senkinek sem jut eszébe, hogy körös-körül mily sok vágyódó gyermek égő szeme kíséri a nyüzsgő tömeg mozgását. Olyan gyermekek ezek, akik talán soha sem korcsolyáztak. Olyan gyermekek, akik örökre boldogok lennének, ha egyszer, csak egyetlen egyszer is végig siklanának a »Korcsolya-egylet« finoman kezelt jégpályáján. Miért ne szereznék meg tehát nekik ezt az örömet!? Hiszen a korcsolyázás nem kiváltságos uri passzió, hanem egészségi szükséglet — különösen a penészvirágszerű városi gyermekek számára. Ugy tudjuk, hogy a »Korcsolya-egylet« humánus feladatokat is tűzött maga elé. Humánusabb, emberségesebb dolgot nem tehet, mint ha a szegény iskolás gyermekek részére hetenkint legalább egyszer — ingyen korcsolyázást rendez. A használtabb, divatból kiment: nem »kondororru« korcsolyákat olcsó pénzért, esetleg — tekintve a célt — ingyen is össze lehetne gyűjteni és 10—20-as csoportokban felváltva, a célt megvalósítani. Ha pedig így nem tudnák a szükséges mennyiségű korcsolyát beszerezni, az egylet gyűjő-iv útján is megkereshetné a közönséget, mely bizonyára összeadná a kívánt összeget. Itt említjük azt az általános panaszt is, hogy a pályán mindössze egyetlen szánkó van s így a közönség legnagyobb része méltánytalanul ki van zárva — sokszor egész délután — az élvezetből. Vajjon nem lehetne még néhány szánkót beszerezni. Mindezeket nem gáncoskodásból, hanem a közérdek parancsolta szükségletből hoztuk nyilvánosságra. Várjuk a megvalósítást, a panasz okának megszüntetését.

— **Országos állatszámolás.** A jövő évi népszámlálással kapcsolatban a hazai állatállományt is meg fogják számlálni. A legutóbbi állatszámolás ez előtt tizenöt évvel volt. Az akkor megállapított és összegyűjtött adatok ma már elavultak, de az egyszerű és fejlődő állattenyésztés is megkívánja, hogy a nemzeti vagyon eme jelentős részének legújabb számszerű adatai ismereteseleg legyenek. Az állatszámolás céljára a költségben háromszázezer korona lesz felvéve.

— **Tánciskola.** Sinkovits József okleveles tánc tanító e hónap második felében Székelyudvarhelyre érkezik hogy a jövő hónap első napjaiban megnyitandó tánciskola előkészületeit rendezze. Közönségünk az előnyösen ismert tánc tanítót szíves örömmel várja, miután évek óta e város osztalan bizalmában részesül.

— **Új postaügynökség.** Udvarhelyvármegye Székelypálfalva községében

az ujonnan berendezett postaügynökség működését 1910. évi dec. hó 16-án megkezdte. A postaügynökség bárhova szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába, vagy Németországba szóló, 1000 K. értéket meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nem különben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökségnél postautalvány és postatakarékpénztári csek be- és kifizetés csak 1000 K erejéig eszközölhető. A postaügynökség kézbesítési köre: Firtosváralja, Kecskisfalud és Székelypálfalva községre terjed ki. A postaügynökség leszámlolás és ellenőrzés tekintetében a székelyudvarhelyi posta- és távirduhivatalhoz tartozik és összeköttetését a farkaslakai postahivallal, naponként egyszer, gyalogküldönc postajárat útján nyeri.

— **Felvilágosításul.** E b. lap mult csütörtöki számában az állami tanítók országos egyesületének gyűléséről szóló tudósításban a többek között olyanok is foglaltatnak, melyek a valóságot nem fődik. Azt mondja a tudósító, hogy bántóan sérelmes a tanítóságra, hogy felügyelőit ez idő szerint a semmi képesítéshez és végzettséghez nem kötött tanfelügyelői állásra rendszerint illetánsokat, félbemaradt jogászokat, végzett földesurakat, anyakönyvi felügyelőket, volt katonatisztekot és ezen képesítéshez hasonló alakokat neveznek ki. Ez a nagy mondás lehet hangulat keltő, de a tanítóság helyzetének javítására nem alkalmas. Különben is valótlanság. A tanfelügyelői karban igen sok tanfelügyelő, segéd tanfelügyelő és tanfelügyelői tollnok van a tanítóságból. Lássuk a képesítést! Az 1876 évi XXVIII. t. c. 3. §-a ezt mondja: »A tanfelügyelőt az oktatáshoz és a közigazgatás ügyeihez értő egyének közül a vallás-és közoktatásügyi miniszter nevezi ki, különös tekintettel azokra, akik az oktatás és iskolai igazgatás terén magukat gyakorlatilag is kitüntették.« Az 1881. évi I. t. c. 8. §-ának b) pontja pedig ezt kívánja: »Népiskolai tanfelügyelők és segéd tanfelügyelőkötől középiskolai vagy tanítói-képezdei tanári, polgári vagy népiskolai tanítói képesítés vagy valamelyik egyetemi tanfolyam befejezése kívánatik.« Továbbá épen ujabban még fizetés nélküli tollnokoknak is egyetemi végzettségű embereket neveznek ki. És rendszerint a tollnokokból lesznek a tanfelügyelők. Tehát az elpanaszolt sérelem évtizedekkel előbb volt, ma azonban másképp áll a dolog. Bene Lajos, kir. tanfelügy. tollnok. (Mult számunkra későn érkezett. Szerk.)

— **Névjegyek.** Tekintettel a közelgő karácsoni és új-évi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebb-nél-szebb névjegyek nyomtatását már megkezdte. Rendeléseket naponként elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és pénteken történik. Ez uton hívjuk fel a n. é. közönség szives figyelmét a dusválasztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztassék, nehogy az ilyenkor beállani szokott munkatorlódás miatt, esetleges hátránya legyen.

11576—1910. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter 1906. jul. 6-án 14114/906. sz. a. elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Agyagfalva** község telekjegyzőkönyveiben felvett minden ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29 t. c., 1889. évi 38 t. c. és az 1891 évi 16 t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. ben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatásosság.

E célból a helyszíni eljárás nevezett községben 1911. évi január hó 10-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküld. bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. 29. t. c. 15—18 §§-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5. 6. 7 és 9 §§ ai értelmében szükséges adatokat megszerezni parkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől is elesnek.

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kerelmezhessek, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg mert ellenesében a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely 1910 évi dec. 4-én.

Gyarmathy s. k., kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelűl.

Dósa Aladár,
kir. telekkönyvvezető.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódel közzöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Kétjáratu patakmalom felülsapó kerekkel gátja hibás Udvarhely-megye Miklósfalván külön lakóház melléképülettel 2400 négyszögöl területtel f. évi dec 12 én d. e 10 órakor a helyszínen önkéntes árverésen elfog adni. Kikiáltási ár 3300 K, banat pénz ennek 10 százaléka előre leteteendő. Megbizott Orbán Dénes Miklósfalván

Jó fogalmu üzlet-helyiség Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 6. sz. alatt kiadó. Értekezhetni Frölich Ottónál.

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés ?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szűkség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stílu diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

Bosszú. Osztják hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamosz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések, Valter Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Betegh Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.

Vendégfogadó!

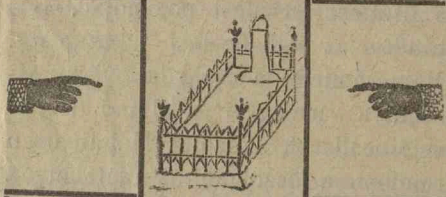
A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossth-u.22. sz. alatt kitünő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor renkelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Ki a Yes-Oui-Si

cimű lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szivesen küld bárhova.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését; **CSALÁDI SIRBOLTOKAT**

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, minden elfogadható árért pontosan felépít

TÓTH JÓZSEF

képesített kőmivestermester Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szives pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

LEGUJABB

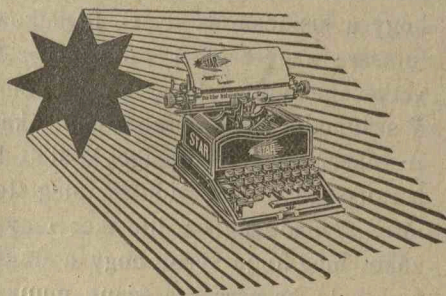
rendszerű motorcséplőkészletek, továbbá a legjobb benzin-nyersolaj és szivógázmotorok, valamint teljes malon berendezések legolcsóbban

Trebitsch Gyula

motortelepén Budapest, VI. Eötvös-ut 42. kaphatók.

Teljes jótállás! Könnyű részletfizetés! Árjegyzék ingyen!

E jóhírű cég motorai könnyű kezelésük és nagy erő kifejtésük folytán az egész országban nagy elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is. Kérjen prospektust.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

DISZMUNKÁK

őzv. Mihálovits Béláné

főgimn. tanárné bár...

himzéseket,

igy: monogramokat és arany himzést, tüfestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEÁK :: NYOK bármikor ::

SZÉKELYUDVARHELYT
PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

KÜHÖGES

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőhurut ellen ne vegyenek semmi egye- :: bet, mint csakis a ::

KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel“

5900

közjegyzőleg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 60 t-ért. Kapható gyógyszerárak és drogueriákban, valamint **Zsetkey János** gyógyszerésznél Homoród-szt.-márton községben

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül.